

Проучвания върху безгръбначната фауна на високопланинската безлесна зона на Народния парк Централен Балкан

Алекси ПОПОВ

Българо-швейцарската програма за опазване на биологичното разнообразие обхваща 8 проекта, финансирани от швейцарското правителство чрез Швейцарската лига за защита на природата. Един от тях с координатор Боряна Михова предвижда изготвянето на план за управление на високопланинската безлесна зона на Народния парк Централен Балкан. За да се събере достатъчно информация за съставянето на плана, в продължение на две години бяха проведени проучвания върху безгръбначната фауна и върху флората на зоната. Избрани бяха моделни групи животни, разработени от зоолози от Института по зоология и Националния природонаучен музей при БАН: Mollusca (ст.н.с. г-р Здравко Хубенов), Aranea (ст.н.с. г-р Христо Делчев), Acarina: Tarsonemina (н.с. г-р Добрин Добрев), Orthoptera (ст.н.с. г-р Алекси Попов), Coleoptera: Carabidae (биол. Борислав Георгиев), Diptera: Oromyzidae, Ephydriidae, Chloropidae (ст.н.с. I ст. г-н Венелин Бешовски), Tachinidae (Згр. Хубенов), Lepidoptera: Rhopalocera (Ал. Попов). Проучванията през 1995 обхващаха района между вр. Паскал и вр. Добрила, а през 1996 - между вр. Добрила и хижа Мазалат или територия от около 30 000 ha.

Общо в безлесната зона бяха установени 590 таксона, разпределени по групи както следва: Mollusca - 69, Aranea - 137, Tarsonemina - 61, Orthoptera - 48, Carabidae - 111, Oromyzidae - 3, Ephydriidae - 20, Chloropidae - 43, Tachinidae - 33, Rhopalocera - 65. От тях 6 таксона са нови за науката, в процес на описване, а 40 групи вида, над половината от които акари, са нови за фауната на България. Екологичната стойност на изследвания район се определя от срещането на 71 ендемични таксона, 26 реликтни и 119 редки вида в него. От ендемитите преобладават балканските - 35, българските са 23, а локалните - 13. Три вида твърдокрили и два вида пеперуди, защитени у нас, обитават безлесната зона. По точкови показатели беше определена консервационната стойност и бяха очертани границите на 9 района с уникални съобщества, където концентрацията на ендемити, реликти и редки видове е висока - от вр. Вежен на запад до вр. Ботев и Райските скали на изток, както и 9 района с ценни екосистеми, в които фаунистичното разнообразие на безгръбначни животни е голямо - от южния склон на вр. Паскал на запад до Пеещите скали на изток. Най-много видове от разработените групи бяха установени между Троянския проход и вр. Добрила (277 вида), а най-малко - между Русалийския проход и хижа Мазалат (119 вида). Фаунистичните резултати и теренните наблюдения дадоха възможност да се направят изводи за основните заплахи за биологичното разнообразие, екологичната стойност на безлесната зона, чувствителността към антропогенни влияния и да се предложат препоръки за опазването на безгръбначната фауна.